

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra helyben	1 frt.
Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ótázor hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó hivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien.
Wallfischgasse nr. 10.

Nyitltéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállítás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 második félévi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után szeptembertől kezdve szolgálnak.

A „KELET” kiadóhivatala

Kolozsvár, 1873. július 29.

Városunkban holnap egy zajtalan, de nagy horderejű ünnepély fog lefolyni. Mint lapunk is említette, a ministerium eleget teendő az erdélyi katolikusok kívánságának, helybenhagyta, hogy az utóbbi időkben állami kinevezés után fennállott katolikus commissio hatáskörébe a Fehérvárt megválasztott igazgatótanács lépjen.

Nem akarunk ez alkalommal a ministerium megerősítés jogi oldaláról szólni, az igazgatótanács hatóságának életbelépte a holnapi nappal bevégezett tény előttünk s így helyesebben a mult helyett a jövővel kell foglalkoznunk.

Egy jelentő égteljes politikai tény fekszik előttünk, egy fontos hatalomkör átszállása, melyet eddig állami hatóság t. i. a kormányzók egy része, míg külön országgyűléseink voltak, ugyancsak állami közegek a kath. országos képviselők befolyásával, később a nélkül egy államilag kinevezett bizottság a kath. püspök befolyásával kezelt, s mely hatalomkör a holnapi nappal egy új egyházi hatóságra fog átszállani. Intézmények jövőjét sok tekintetben a hatalomkezelő testület után ítélni meg.

A

„KELET” TÁRCZÁJA.

Két erkély-szobácska.

Regény, két kötetben.

Írta: Flygaré-Carlén Emilia.

Első kötet.

III.

(Folytatás.)

— De hát az isten szerelméért, nincsen itt egy lélek is, ki szegény, de becsületes létére, szerezni akarna magának egy kis jövedelmet, munkája után? Vilmos, mint látszik szerette volna lehetőleg azon megnyugtató bizonyossággal élni, hogy se git szegény szűkölködő felebarátján; természetes önméltóság saját magának tett szemrehányásai ellenében, melyek gyakran meglepték, ha elhalt szeretett anyja tanácsait idézte fel emlékébe: hogy soha szem elől ne tévessze, mily szükség a rendszeres munka, az ifjú korban, megvethetni alapját egy tisztelt öregségnek és hogy semminemű jóllét nem oly édes és jobb gyümölcsöket nem terem, mint a melyet kitartó tevékenységgel, nemes törekvéssel önmaga terem magának.

— De igen — felel a tanácsos a nagy hűv felett, melylyel beszélt, mosolyogva — igen is, akad oly lélek itt, ha jól utána gondolkodok s még nem is messze lakik ide.

De bármennyire találgatná is a mérnök ur, soha reá nem jönne, azt hiszem, hogy ki ír itt e városban legfolyékonyabban s legszebben.

E testület most egy önkormányzati közegek lesz s így természetesen magában foglalhatja mindazon jótétemények csiréit, melyeket felvilágosodott korunk az önkormányzatnak általán tulajdonit. A gazda önmaga kezeli legcélszerűbben vagyont, s önmaga érzi leginkább a hiányokat s keresi fel rá a legcélszerűbb orvosszert. Az egyháznak tehát világi vonatkozása ügyeire nézve tagadhatatlanul az autonómikus közegek szerfelett sok üdvös eredményt mutathatnak fel. Felvilágosult szellem, jó akarat az állammal szemben, lelkiismeretesség a hiányok elenyésztetésében áldásos gyümölcsöket hozhat az autonomia útján; sőt a mennyiben az autonómikus gyűlésnek két harmada világi, az autonómiai előre gátot vethet ama szomorú jelenetek kifejlődésének hazánkban, melyeket nyugaton a papság ultramontanizmusa előidéz.

Ez az autonómia jó oldala, mely azonban ép úgy térhet az ellenkezőre is. A kérdés eldölése csupán attól függ, hogy a gyűlések rokonszenvének tárgya nagyobb mértékben az állam vagy a papság lesz, mert e két között már ma is feszült a viszony nálunk s még feszültebb lesz ezután.

Az ultramontanizmusnak roppant erőt kölcsönözhet az autonomia s ekkor a hazának kárára lesz, ellenkezőleg hasznára.

Szívbeli kívánságunk, hogy az utóbbi következzék be, mely esetben a sajtó lesz az autonómia legkészebb szolgája. A kezdet még eddig igen keveset mutat fel, nyílt választ csak a jövő ad. Nem tévesztendő azonban szem elől, hogy maga az autonómikus gyűlés csak szervezetére nézve is elnapolta a legfontosabb kérdéseket, melyek vizályt szülhetnének az állam és közötte; ideiglenesen a magyarországi autonómia terjedését megakadályozta, meg, a magyarországi autonómia pedig az ultramontanizmus üli diadalát. Ez önkormányzati szervezetet ép államellenes tételeiért úgy mint felküldött liberalis kormányának soha sem szabad megerősítenie. Erdélyi autonómia tehát tényleg kezébe vette a kormányzati hatalmat a nélkül, hogy állását az állammal szemben határozottan korvonalozta volna, itt is tere van a vizálynak, melynek csak a világi szabadelvűsége veheti elejét. S ez még csak a szervezetre vonatkozik, mily számos azonban a kérdés, melynek mindenike most áll küszöbön és az egyházat közelről érinti.

Az egyházi javak természetének meghatározása s e mellett ama nagy horderejű reformkérdések, melyeket a haza bölcsé napi

rendre tűzött, mind olyan ügyek, melyek az autonómikus képviselőktől szabadelvűséggel párosult hazafiságot s ha az egyes kérdésekben nem ép pozitív támogatást, de legalább szenvedő magatartást követelnek.

Az autonomia tényleges életbeléptével az erdélyi katolikus egyházra nézve kétségtelezőn új aera kezdődik, a holnapi beiktatás egy nagy fontosságú ünnepély lesz, mely eredményeiben a házára nézve sok hasznos, de sok ártalmat is teremhet; mindhét a világi magatartásától függ. Utóbbiak közt a kitartás és egyetértés annyival is inkább szükséges, mert a világiak közül a gyűlés tagjainak csak egy hatodát s még egy pár képviselőt kell hogy a klerus saját elváratai közül választasson meg s ezzel biztosította maga számára a többséget. Az autonómikus gyűlés így módon könnyen válhatik eszközzé a papság kezében. Részükről jóakarát fogja kísérni az új hatóságot; üdvözlét számára, ha tényeiben szabadelvűnek bizonyult, ellenkező esetben nem marad el megrovásunk.

— A „P. Lloyd” utóbbi számában foglaltatik a kormány kimutatása az ország jövedelmeiről a f. 1873-ik év első negyedére. E jövedelmek fösszege 53.399,751 ft. Előirányozva van egész évre 203 mil. 368,925, a melynek egy negyed évre eső része 50.867,231 ft. E szerint az első évnegyed jövedelme igen kedvező, a mennyiben az előirányzatot meghaladja 2,532,520 frttal, az az jó harmadfél millióval. Közönségesen úgy szokták fölvenni, hogy az év két utolsó negyede a legjobb fizető, az első közepes, a második pedig rossz; annál fogva kilátás van rá, hogy a deficit egy kis része kikerül az ideai szerencsés természetből. A kimutatott jövedelmek a következőképen oszlanak el az egyes ágakra.

A pénzügyminiszterium, és pedig:

Egyenes adókból	11.086.219
Fogyasztási adókból	3.254.142
Határvámokból	985.434
Bélyegdíjakból	2.594.169
Illetékek	3.230.343
Fémjelzésből	7.600
Hid- és utvámból	4.217
Dohányjövédék	8.294.445
Lottojövédék	611.528
Sójövédék	3.617.514
Államjavak	1.079.932
Államerdők	4.693.942
Bányák s pénzverdék	9.157.897
Az államnyomda	87.632

Oroszország női.

(Folytatás.)

(V—y) Az inkább fényes, mint szilárd nevelésnél fogva, melyben a legmagasabb körbeli nők részesülnek, természetesen. alkalmasok később, házuknál a házino szerepét oly tapintattal és varázsló bájjal kezelni, minként ezt más országban alig találhatni, bátran lehet az ünnepélyeket, melyeket az orosz arisztokrácia palotáiban adni szokott, a legfényesebb és legpompásabbhoz számítani, mit e nemben Európa felmutathat. Házi és női foglalatosságra azonban nincs kedvük. Nagyon ritkán lehet továbbá az arisztokrácia női között, minden külső ciselolás, minden adomány, különösen fényes zenekedvelőség mellett, a kedélynek bárosak nyomára is akadni. „Kedély, képzelődés, ábrándozás”, mind ez „csak együgyű némethez illenek”, szokás Oroszországban mondani.

Az orosz nők majdnem mind valami anyagiassá, jónak; a férfiak ellenben valami női tulajdonsággal bírnak. Gyakran fogunk a nők anyagiasságán és sofistikáján bámulni, melyek az első pillanatra megjelenésük által anyagi benyomást gyakorolnak, sajátosság, mondhatnánk valami démoniasság. Jaj a boldogtalannak, ki szívét ily szépségre vesztegeti! Ő nem bír keblében ilyenekkel, hogy azt viszonzhassa.

A kereskedői állás Oroszországban külön állást képez, mely a nemzetiséggel és arisztokráciával semmi nemű érintkezésben nem áll. Azon kereskedői kasztról szólnunk itt, mely mint képviselője az oroszországnak erkölcsait és szokásait megőrizte, ugymint azok 100 vagy 150 évvel ezelőtt léteztek. E nembeli kereskedő legnagyobb büszkeségét szép lovai — s jó terméű neijében leli. E kereskedők nejei, daczára magrakott divatos piperájuk és csillogó

Közpületek	18,273
Ingatlan államvagyon	1,210,144
Különböző jövedelmek	135,000
A közmunka és közlekedési miniszteriumnál	1,344,280
A földművelési miniszteriumnál	77,460
Állami ménesek	455,732
Postajövédék	1,255,613
Távirda	535,115
Kikötői egészségügy	16,868
A közoktatásügy miniszteriumnál	56,651
Az igazságügy miniszteriumnál	135,063
A honvédelmi miniszteriuma nál	332,169
A rendes jövedelmek együtt:	54.399.751 frt.

— Az új telepítések. A pénzügyminiszteriumban az új telepítések kérdése már tárgyalás alá vétetett s az előmunkálatok már folyamatban vannak.

A tárgyalás három irányban vétetett fel. Először gondoskodni kell a telepítvényi törvény végrehajtásáról a kincstári telepítvényesek jogviszonyainak rendezésére vonatkozólag. A kincstári birtokokon, ugyanis 22 telepítvényi község mintegy 45 ezer létszámmal van s 75 ezer kat. holdnyi területet használnak. E területből megfelelő vételárért mintegy 45 ezer hold a törvényszerint okvetlenül átadandó a telepítvényeseknek, a többi pedig csak akkor, ha a telepítvényesek biztosítékot tudnak kimutatni. A pénzügyminiszter ur, mint értesülünk, a biztosíték kimutatásában a lehető legnagyobb kimélettel s jó akarral szándékozik eljárni.

A második feladat: kincstári birtokok kijelölése olyan magán telepítvényesek számára, kiket nem talán magánföldtulajdonosok fognak telepítvényeikből kizavarni s illetőleg a törvény szerint kibesülni.

— Ezek száma természetesen még nem tudható, valamint azt sem tudni, mennyi birtokot fognak igénybe venni, de a pénzügyminiszter ur már most gondolkodik a birtokok kijelöléséről azért, hogy a jelenek jövőjük iránt bizonytalanságban lenni.

Végre szándékba vétetett egy egyes kisebb területeken, mint a határvidéki részekben most átveendő nagyobb területeken a czélyszerű mezőgazdasátsá a birtokok megfelelő jövedelmeztetése czéljából nagyobb telepítéseket eszközölni. Erre is folynak az előmunkálatok s mint halljuk, az igazságügyminiszteriumban már készül is a törvényjavaslat, mely az új telepítések módját s föltételeit fogja szabályozni.

Az erdélyrészi vasutak.

— A közlekedési miniszteriumtól az „Ellenőr” a következő sorokat vette:

Dr. Cseh Károly minapi közleményére a m. k. közmunka s közlekedési miniszterium által adott

ékszeriknek, még mind ugyanazon fehér és veresre festett női a mult századnak. Műveltség, minden magas szellemi élvezetiránti fogékonyág nélkül, az egész napot minden foglalatosság nélkül semmittevés, vagy kártyajáték, és patience-rakással, ötször hatszori theázással, minden kigondolható csemegék és befőtt fagyaltak élvezésével töltik, templomok és zárdákba kocsiakznak és papok s barátok látogatásait fogadják.

A fiatal leányok keveset élveznek a víg társaság örmeiből ez elzárt körökben. Szüleikre nézve semmivel sem többek, mint valamely áru, értékük hozományoktól függ és azonnal áruba bocsátják, mi helyt alkalmas kéro találkozik, ki tókére nézve leg alább is annyit nyom, mint az ara. Hogy utóbbi kiválasztottját az esküvő előtt alig látta lesz egy szer, az nem jó tekintetbe.

A mulatságok, melyek olyan házakban, hol férjhezadó leányok vannak, adatnak, nagyon eredetiek. Az ember azt hinné, hogy chinai padoga képeket lát, vagy hogy valamely viaszalak komédiában van, oly feszesen és mozdulatlan ül a bámulásra kiállított leány flora, a pompás terem fala mellett levő pamlagokon, mely csak is ilyen társaságok alkalomával áll nyitva, míg az év többi idején át ovatosan zárva van és a család a legcélszerűbb, hitványul butorozott alkalmatlan szobákat lakja. Az idősebb matrónak foglalják el a diszhelyeket. Ha valamelyik közülök valamiféle megjegyzést tesz, egy mintegy adott jelre az egész kar felel, ép úgy áll be újra, mint valamely vezényszóra, a legnagyobb csend. A házasságnál, mely ilyen körülmények közt köttetik, hiányzik minden erkölcsi íhlet, a fiatal nő minden lesz, csak férjének kedves társa nem.

(Folyt. köv.)

világosítás folytán Pap Lajos ur hívatva érezte magát Erdély közlekedési hálózatáról az „Ellenőr” hasábjain, egy cikksorozatot közrebozsátani.

Nem szándékunk cikkiról ellen polemiaiba bocsátkozni, de az igazság érdekében mégis kénytelenek vagyunk némely téves állítását helyreigazítani. Hogy Erdély közlekedési s különösen vasuti hálózatának eddigi fejlesztése kinek az érdeme, s az itt-ott érezhető hiányok helyre nem pótlása kinek mulasztása volt, e rég túlhaladott események fölött már fölösleges volna vitatkozni, mert abból a kőzjóra épen semmi haszon sem hármozhatik s épen azért azt sem fejtegetjük, hogy a keleti vasut, midőn az Olt völgyén Erdővidékére kiér, miért nem vezetett Baróthon át Biksád, Torja, Kézdi-Vásárhely és Bereczk felé Ojtoznak; legvalószínűbb oka az lehetett, hogy annak ezen a vonalon öt vizválasztót kellett volna átmeteszenie, a mi a kiépítési költséget tetemesen növelte volna.

Ellenben a kiépült keleti vasut csupán a Nagyküküllő és Olt közti heggyerinczet lépi át. A vidék is, melyen a cikkiról által javasolt vonal vezetne keresztül, sem népesség, sem termékenység, sem ipartervényesség tekintetében nem állja ki az összehasonlítást a keleti vasut kiépült vonalait által átszelt vidékekkel.

Most a kérdés a körül fordul meg, hogy miután a keleti vasut Brassóig a közforgalomnak át van adva, e nagyfontosságú vonalat miként köthetők össze részint a nemzetközi forgalom, részint pedig hazánk érdekeire nézve legcélszerűbben a szomszéd Románia vasuthálózatával? Talán mondanunk sem kell, hogy itt sokféle s anyagi előhaladásunk tekintetében egyaránt fontos szempontokat kellett figyelembe venni.

E csatlakozás ügye, mely a keleti vasuthálózatnak ugyiszlva élete fölött van hívatva dönteni, a magyar kormány illető közegénél elejétől fogva komoly és lekiismeretes tanulmányozások tárgya volt. A közlek. ministerium a múlt évben a lehető legpontosabban megvizsgáltatta mind az ojtói, mind a tömösi, mind a bodzai szorosságokat; melyeken át a romániai hálózattal való csatlakozás szóba jöhetett és a tanulmányozások eredménye, hazánk előhaladása, illetőleg keleti kereskedelmünk felvirágoztatása és a nemzetközi forgalom könnyítése tekintetéből az utóbbi csatlakozási tervnek határozottan előny adott az előbbi fölött.

Nem akarjuk mi csökkenteni vagy épen kétségbevonni az ojtói szorosságát Galacz felé irányuló összeköttetés fontosságát, de az is tagadhatatlan, hogy hazánk kereskedelmének délkelet felé kell vennie útját, ha boldogulni akar. E célját pedig a legcsukon és Varnán keresztül a Feketetengerig menő vasuti összeköttetés által érheti el, főleg azért is, mert Bukaresttől Várnáig a vasut már ki van építve s az egyetlen akadály, melyet Rustesuknál a Dunán való átkelés képezett az ottani vasuti hid építésének közelebről történt elhatározása folytán szintén rövid idő múlva el fog enyészni. Ekkor aztán nyitva lesz az út kereskedelmünknek egész a fekete tengerig.

Az elmondottakból önként következik a cikkiról az azon állításának téves volta, melyszerint az ojtói kapcsolat célszerűbb lenne a tömösinél; elene szól annak az a körülmény is, hogy míg az utóbbi helyen most is két magántársulat tétet tanulmányozásokat és fölméréseket, addig az ojtói terv tanulmányozására s netalán kivitelére még eddig senki sem jelentkezett, noha tudvalevő dolog, miként már fennebb is megjegyeztük, hogy a kormány 1872-ben az ojtói szorosságot épen úgy tanulmányozta, mint a tömösi és bodzait.

A mi az illető távolságokat illeti, ha Galaczt vesszük végpontul, cikkiról adatai e részben is tévesek, mert az ojtói vonal nem 4 vagy 5 1/2, hanem csak egy mértfölddel rövidebb a tömösinél; s így a két távolság közti különbség nem négy mértföld. Igaz, hogy Ojtozon át az ut Galaczig egy mértfölddel rövidebb, mint a tömösi szorosságon át; de másfelől meg Várnáig, melyet pedig keleti kereskedelmünk érdekében főszélül kell kitűznünk a csatlakozás kérdésénél, 35 mértfölddel hosszabb mint Tömös felé. Ez pedig tetemes különbség minden tekintetben. A szállítási árak a két vonalon következők. Brassóból — Galaczig az ojtói vonalon át, melynek emelkedési viszonyai kedvezőtlenebbek, s így a mit a vámon nyernének, elvesztjük a révén; egy mázsára szállításának költségése 10.0 krba, a tömösi vonalon pedig 16.2 krba kerül. Brassótól Bukarestig, mely utóbbi a tömösi vonalon át csak 23, míg az ojtói vonalon át 70 mértföldre esik Brassótól, a szállítási költség az ojtói vonalon mázsánként 19.2 kr. a tömösin pedig csak 10.2 kr, tehát 9 krral kevesebb mi, minden millió mázsánál 9000 frt különbséget tesz.

A tömösi vonal tehát két ezélnak felel meg egyaránt előnyösen, míg az ojtói egyedül csak a galaczi összeköttetésnek válnék némi előnyére.

A mi már a cikkiról a által felhozott emelkedési arányokat illeti, egy kis helyre igatítás itt sem fölösleges. Az ojtói vonalon cikkiról ur szerint is valóban 1/50 az emelkedés, sőt talán még az 1/52 is alkalmazható, de a tömösinél sem szükséges 1/7 emelkedés, mert Pap ur nagyon tévedt, midőn ezer lábra 130'nyi emelkedést tartott szükségesnek, hogy Bras-

stól a Perdiál magassági elérhető legyen, mert 3 mértföld hosszúságánál nem 1716, hanem 9360 lábnyi emelkedést lehet legyőzni, ha az emelkedési viszony ezer lábra 130 lábat tesz — tehát négyszer annyit, mint amennyi magassági különbséget cikkiról ur Brassó-Perdiál közt tévesen feltételez, a mi méretünk szerint ezen különbség nem egészen 1500 lab, 1/50-nel tehát könnyen feljuthatni a Perdiálra, 3.3 mértföld = 79.200 láb, mely szorozva 20/1000-del = 1580 láb, tehát a szükségesnél 80 lábbal több. Az alagut-ra vonatkozó megjegyzésre, mintán az nem is lehetett komolyan értve, fölösleges volna felelnünk. Mert a vonalnak a vizválasztón leendő kedvező vezetése mellett az alagutat 1/50-ed emelkedéssel valószínűleg el is lehet kerülni s úgy talán a cikkiról ur által alagut építésre szánt 12.000.000 ft is majd csak megmarad valahogy.

Végül még csak pár megjegyzést akarunk tenni a szóban lévő cikksorozatra. A ghymesi szoros felé vezető vonal korántsem lett kifelejtve a kombinációból, miként ez a közlekedési hálózat kiegészítéséről előterjesztett miniszteri javaslatból is látható.

Föl van ez vége a javaslatba de, mint nem föltöte sürgős, tekintettel az ország mostani szorult pénzügyi helyzetére, csak másodsorban és azért oly „kacsaringósan”, cikkiról mondja, — mert az utnak a természeti akadályokat is tekintetbe kell venni s s a folyók mentén kell haladnia, hogy a vizválasztókat kikerülhesse.

A kormány a tervezeti előmunkálatokat sem látta szükségesnek elrendelni, már azért sem, mert hivatalos tudomása van arról, hogy egy külföldi társulat épen most tétet ott vizsgálatokat és tervfölvételeket, s így a kormány fölösleges dolgokra költenék, ha a maga részéről szintén azt tenné.

Cornelius Celsus római classikus író „de Medicina” című könyvében II. IV. cap. 11. így ír:

A belek nyavalyáiról s elsőben is a choléráról.

A test benső részeiről átmegyünk most a belekre, melyek éles és tartós nyavalyáknak vannak alávetve. Először is szólunk kell a choléráról, miután az úgy látszik, a gyomoroknak és beleknek közös nyavalyájuk. Mert hasmenéssel s hányással jár együtt, ezenkívül puffaltság s belcsikarás kíséri; az epe fölül s alul kiömlik; az ürület először vizforma, azután olyan vizhez hasonló, mint a melyben a nyers húst mosták s színe néha fehé, máskor fekete vagy szürke. Innét a görögök e nyavalyát *cholera*-nak (epe-kór) nevezték el. Az említettekben kívül ezen be-zódnak: nagy szomjúság és nehéz lélekzés áll be; míg mind összefojván, nem csuda, ha abban a beteg hamar meghal. Pedig nincs oly betegség, melyen hamarabb lehet segíteni, mint ezen.

Csak azonnal a mint az említett jelek mutatkoznak, minél több langy vizet kell inni és hányni. Ilyen vizet majd alig ihatni hányás nélkül, de ha mindjárt ez be nem következne is, mégis jó a megromlott anyaghoz utat megnyitni; és már az javulás jele, ha a hányás megszűnt. S mihielyt ez megtörtént, rögtön abban kell hagyni az ivást.

Ha pedig csikarás van jelen: akkor a gyomorra hideg s nedves borogatásokat kell alkalmazni; vagy hogy ha a has fáj, annál szinte efféle borogatásokat kell használni, de lágyemelegen, hogy maga a has félig meleg szerek által ápolassék. Ha a hányás, hasmenés és szomj igen erős: akos és az a mi kihányatik, még kissé nyers: nincs itt ideje a bor használásának, vizet sem szabad hideget, csupán langymeleglet adni. Egyszersmind a beteg orra alá eczetbe mártott pulgumot (pólt), vagy borral meg-hintett árpalsizet, vagy fodormentát, vagy más hasontermészetű szert kell tartani.

Hanem mikor már a nyers ürület el van háritva, nagyon vigyázni kell, nehogy a lélekzet elakadjon. Azért most már elő szükség venni a bort, melynek finomnak, zamatosnak, egy kis vízzel vegyítettnek kell lenni s vagy árpamalátát kell hozzáadni, vagy kenyeret bele aprítani, mit magában is jó a betegnek ennie; s a hányászor csak gyomrából kihány, vagy hasából alul kibocsát, mindannyiszor ezekkel őt erősíteni. Erasistratus azt mondta, hogy elsőben az itálra szánt vizre csak három, vagy leg-főlebb öt csepp közönséges bort kell vegyíteni, és ezután kicsinyenkint lehet azinbort hozzáadni. Ha ő, a nyers ürülettől félve, eleinte mindjárt bort rendelt, nem ok nélkül tette ezt: hanem ha azt hitte, hogy a rendkívüli elgyengülésen három cseppel segíthet, abban hibázott.

Ha a beteg kimerült s lábszárai összehúzódtak, üröm-főzeléket (decoctum) kell vele közben-közben itatni. Ha testének végrészei hidegek, kenegetni kell azokat melegített olajjal, melybe, egy kis viasz le-gyen olvasztva s általában meleg borogatásokat szük-ség használni. Ha ezekre sem következik enyhülés; akkor kívül a gyomorra köppölyt vagy mustárt kell rakni. Mikor ez megtörtént, aludjék a beteg, más-nap enni nem szabad; harmadik nap vegyen fürdőt, aztán kicsinyenkint étel által áditgesse magát. Az álom hamar meghozza erejét; de vigyázzon, hogy ma-gát ki ne fárasztja és a meghűléstől őrizkedjék.

Ha az elnyomott cholera után némi kis láz marad hátra: hasbajtóra van szükség s utára ren-

des étkekkel és borral kell élni. Azonban ez a nyavalya nemcsak éles, de a belek s gyomor közt is annyira megoszlik, hogy melyikhez tartozandó inkább nem könnyű meghatározni.

BELFÖLD.

(Sepsi-Szentgyörgy, 1873. jul. 21-én)

A helybeli felső népiskolának mai nap délelőtti 9-órakor kezdetét vett s délutáni 4-órakor véget ért vizsgájáról jövő, melyről tárgyalás rövid tudósítá-somat nem mulaszthatom el nevelésügyünk érdeké-ben a t. olvasóközönség elé hozni.

Kerületi tanfelügyelő Antalffy Károly ur főlebb irt napon és órákban a felső népiskolai helyiségben egy huzamban tartá meg a vizsgát, kellő érdekelt-ség és bámulatos kitarás kíséretében mely mind el-nöklő ur, mind a szép számmal részt vett hallgató-ságnak méltán dicséretére válik. De térjünk do-logra!

Hit és erköstanból az intézet növendékei nyil-vánosan nem kérdezettek ki ugyan, azonban mint örömmel értesültem, tanév folytán e tárgy minden hitfelekezet lelkésze által rendszeren tanítatott az ér-demosztályzati kimutatás igazolása szerint. Nem sujt-hatja tehát méltán ez intézetet a vallástalanság re-criminációja még az ultramontánok részéről is.

Anyanyelv és földrajz előadatott K. D. tanító által.

A növendékeknek mindkét tárgyból való fele-leteiből következtetve, a tanítónak szorgalmát be kell ősmernem, míg másfelől az újabbkori neveléssel me-rőben ellentétés kirívó modor véghetetlen sok kíván-ni valót hagyott fenn.

Szám- és mértant kérdezte K. S. tanító.

Az adott feleletek teljesen arra mutattak, hogy a növendékek érintett tudományok öntudatos birto-kában vannak.

Fájdalommal értesülök azonban, hogy ezen a szó teljes értelmében hivatalának élt tanítót kezdő intézetünk korán veszíti, ki szép tehetségeinek e té-ren való értékesítése céljából jövő tanévre a ko-lozsvári polgári iskolához fog átmenni. Azonban az intézet érdekében nagyon oajadtat volna, hogy mi-re az új tanév beállt, bár váratlanul, de általános örömrünk ez intézet tanerői között találunk azt, ki rövid idő alatt is emléket mi köztünk oly szépen örökölt meg a rábizott munka lelkiismeretes teljesi-tésében. S ha oajdtunk ez uttal meg is hiúsulna és Kiss Sándor tanító ur intézetünket csakugyan ide hagyná: hozza isten székelyföldi valamelyik felsőbb tanintézetünk vezérének ímelebb újra közénk, hogy szép tehetségével párosult ügyszeretetésből folyólag velése körül hasznosíthassa, melynek maga is szülőtte.

Természettanból a növény- és ásványtant elő-adta T. E. ig. tanító.

A feltett kérdésekre még csak feleltek a tanonczok, de a kezdet nehézségeit mind tekintetbe véve is, jövőre egyáltalában többet várunk!

A gyakorlati éneklés eredménye a hallgatóság elismerésével találkozott, mely jövőre N. I. tanító-nak szolgáljon buzdításul.

Végül szépirás, rajz és testgyakorlat tanítása jövőre nagyobb figyelmet, több ügyszeretetet és buz-góságot igényelnek.

Dixi.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, jul. 28.

Bazaine pöre, ismét emlegetés tárgya. A „Li-berté” hozza hírét, hogy tárgyalása szeptember 15-kén meg fog kezdődni s pedig Compiègne-ben Aumale herczeg elnöklete alatt. Titkára Guiotte ör-nagy lesz, a rajnai hadsereg vezérkarának volt ör-nagy. Már régebben volt hire, hogy Frigyes Ká-roly porosz herczeg Bazainenek még Metz alatt meg-igérté, hogy támogatására, ha szüksége talál rá len-ni, számíthat Mint a „Deutschen Nachrichten” című lap hallja, az e czélra szükséges iratok már elkül-dettek a marsalnak.

A svájci kath. egyház szervezetet tudvalevő-leg a genfiak is megakarták valósítani saját kanton-jukban s ezen ügy éles vitára adott alkalmat. A ja-vaslatnak különösen két pontja volt, mely az ultra-montán pártot élénk harczra tüzelte; egyik a papok választása a nép által, másik, hogy az állami tör-vényekre a papok is megesküdjenek. Az összes mó-dositványok a genfi tanács által, miután e kérdés a canton alkotmányának részben megváltoztatását feltételezte, a szövetségi tanács elé terjesztetett. Itt az ultramontán párt újabb erőt fejtett ki s különö-sen hivatkozott a régiebb szerződésekre, melyek a vallászabadságot biztosították s melyből ők előjő-gokat magyaráztak ki. A tanács tagjai azonban rö-vid vita után 25 szavazattal elfogadták s illetőleg szövetségre megérősítették a genfi kanton alkotmá-nyának a kath. egyházra vonatkozó megváltoz-tatását.

A spanyol ügyekre nézve francia lapokban található legújabb sürgönyök közül közöljük a kö-vetkezőket:

A hivatalos lap több decretumot tesz közzé, melyek elrendelik Cordova polgárai kormányzójának letételét s vád alá helyezését, helyettesítik Muri-cia, s rendelkezési állapotba helyezik Ponte-bedra kormányzóját; ugyan-e rendeletekben Andalusia és Estramadura főparancsnokává Pavia tábornok nevez-tetett ki. A republicanus felkelők lerontották Jean közelében a vasuti hidat. Don Carlos felszólította Elisondó helyőrségét, álljon hozzá. A hivatalos lap szerint a trónkövetelő egész hadereje nem áll 2500 embernél többől. Meghazudtolják a hirt, mintha Bar-celona önállóra nyilatkozta volna magát.

Bilbao-ból 21-ről a következőket távirják: Coa-ta tábornok parancsnoksága alatt egy fél zászlóalj ko-moly ütközetet vívott a carlistákkal, megtámad-ván egy előretolt állásukat Lamindano su Villaro-nál. Ez ütközet eredménye határozatlan. — A köz-társasági csapatok Villaroba vonultak vissza. — Ne-hány foglyot veszítettek. A carlistáknak sok halott-juk és sebesültjük van.

Bayonne-ból 21-ről távirják: Irun polgárme-tere Franciaországba menekült. Házát felgyújtot-ták. Arról vádolták, hogy a carlistáknak titokban párthive. — A Roucavölgyből egy csapat carlista odaérkezése jelentetett. Dorregaray és Valdespina bandái, a melyek — mint mondják — 8000 főnyi csapatot képeznek, Elizondo alá érkeztek. E várost 850 rendes katona védelmezi, kik 4000 főnyi erő-s-bitést várnak. Don Carlos visszavonult Etchelarba.

A spanyol polgárháboru.

A spanyol hadi erő állapotára vonatkozólag szomorú dolgokról írnak Madridból. A Madridban le-vő tábornokok és magasabb rangu katonatisztek ta-nácskozást tartotak a hadügyministerium helyisé-gében. A tanácskozás tárgyat valamely terv megál-la-pítása képezte, mely terv szerint az ország külföle részében uralkodó lázadást kellene leküzdeni.

Az Iberia-azred, melyet a karthagennai lázadók leküzdésére küldöttek föllázadt s a fölkelőkhez csat-lakozott s az egész hadtestből nem maradt több hü-en a kormány mellett, mint három őrnagy, 13 tiszt és 16 közember.

Vittoriából jelentik, hogy az ottani 7000 fő-ből álló republikánus hadtest teljesen fölbomlott; a többi hadtesteknél egyik tábornokot a másik után leteszik, ujakot küldenek helyökre; s ezek vagy meg-tagadják a parancsnoklást, vagy a katonaság tagad-ja meg nekik az engedelmisséget; más tábornokok végre, mint Contreras a lázadókhoz pártolnak.

A mig a kormány hadserege így szétmálk, a karlisták előre nyomulnak, az internacionalisták iz-gatnak.

A karlisták közelébb ismét Ciranguit foglalták el s a templomokba menekült katonákat hadi fog-yókká tették. Estella hasonlókép elesett s Olauos és Biarzun erőd Elso és Ollo által elfoglaltattak.

Az internacionalisták Estremadarában izgat-nak. Terorban a föderalista izgatás terjed, s aggo-dalom forog föl, hogy Teror is Carthagena példá-ját fogja követni.

Ily körülmények között némi alappal látszik birni azon bir, hogy a Hehenlohe trónjelöltséget Berlinben még nem adták föl. Ezen trónjelöltséggel összekötött számításba bele vannak vonva a szeczesz-ionista karlisták, s főleg Santa-Cruz, kiről minden aláé nélkül terjesztették az olasz. spanyol és fran-czia ultramontán lapok, hogy Rómában a pápa lá-bai előtt akar bocsánatot esengeni Don Carlos ellen történt föllázadásért.

Iqualada bevételére vonatkozólag írják utasok elbeszélése nyomán, hogy a nevezett Barcelonához közlekvő várost Saballa vezérlete alatt már f. hó 17-dikén ostromolni kezdték. A karlisták 3000 főnyi gyalogsággal, 300 főnyi lovassággal s 3 hegyi ágyu-val bírtak.

Iqualadát, mely falak hiányában elsőszorított és eltorlaszoltatott, 4—500 önkéntes védelmezte. A harc nagyon makacs volt, s állítólag 36 órán ke-resztül tartott. Midőn a karlisták már egész a tem-plomig előrenyomultak, hova egy csoport önkéntes több asszonygyal és gyermekkel menekült, a támadók a templom főajtáját alkoholhal meggyújtották s mi-dőn égni kezdett, már a második fölvárra bekö-vetkezett fegyverletétel. Nemsokára megadta magát az önkéntesek azon része is, mely a városházába me-nekült. A védők f. hó 18-án kaptak ugyan segítsé-get, de ezt a karlisták, lovasságuk segítségével le-kötötték, úgy, hogy az nem lehetett a város segé-lyére. Ugyanezen este a karlisták már bevonultak, s don Alfonso is megérkezett nevével dona Blancaval, kit katonai zenekar kísért Iqualadába. Halott és se-besült mindkét részen nagyszámmal volt.

A karlisták 1500 fegyvert zsákmányoltak, 180 foglyot hurczoltak magukkal s ezek közt a navarrai ezred alezredesét, a város alcaideját, katonákat és magánzókat. A hadisarcz nagyságáról még mi bizo-nyost sem lehet tudni. A karlisták azonban nagyon gazdátlanul gazdálkodtak; még a karlisták által lá-kott házakat is kipusztították; legálább el lehetett mondani, hogy Iqualadában (Egyenlőség) egyenlőség uralkodott.

Egy gyár és több ház a lángok martalékává lett. Don Alfonso dona Blancával szemlélté az esti

homályt messze bevilágító égés borzasztó szép panorámáját. Az iqualadai nagyszerű gyapotgyár szerecsére megkímélte.

Iqualada könnyen menekülhetett volna, ha csak néhány órára államozó republikánus hadoszlop segítségével megy vala. Azonban a katonák így kiáltottak: „No vamos, que bailen.” (Nem megyünk, hadd táncoljanak egyedül!)

Saballs már folyó hó 19-dikén elhagyta Iqualadát,

A spanyol kormány azon határozatának, miszerint a spanyol lázadóhajók bármely idegen hatalmasság hadihajói által is elfoghatók, legelőször a porosz „Frigyes Károly” páncélos fregatthez adott sulyt. Az által, hogy a „Vigilante” a lázadók által elfoglalt hajót megállította és elfoglalta. A „Frigyes Károly,” mint a táviró jelenti, számkönyvával a Gibraltar felé tart. A „Vigilante” volt a karthagenai fölkelők egyik vezére Galvezis. A fölkelők által hatalmukba kerített hadihajók nevei a következők: „Numancia” 25 ágyúval, „Tetran” 40 ágyúval, „Viktória” 23 ágyúval, „Almansa” 48 ágyúval s három gőzös: „Fernando el Catolico” s „Blasco de Garay.” Ezen hajók fő lötti parancsnokságot a lázadók Posasra bízták. A fregattok közül 3 vaspánczéllal van ellátva.

Alicante, mely szintén független kantonnak jelentette ki magát, a „Victoria” a lázadók hadihajójának távozása után, a madridi kormány által engedelmességre bírattott.

Ujabb távirati jelentések megerősítik ama hirt, hogy a cortesgyűlés kisebbségének intransigensei Kartaenába mennek, hogy ott Contreras tábornokkal a madridi kormány ellenében forradalmi kormányt alapítsanak.

CHOLERA KOLOZSVÁRT.

1) Julius hó 27-éről hivatalos kimutatás szerint ájtott cholera-beteg 128; július 28-dikán éji 12 óráig újabb betegségi eset fordult elő 7, összesen 135. Ezekből meghalt a fenirt óráig 8, meggyógyult 8, gyógykezelés alatt maradt 119.

2) Felek község. Jul. 23-ról ájtott 6 jul. 27-én szerepelt 2 összesen 8.

Ezekből meggyógyult 4, meghalt 1 gyógykezelés alatt maradt 6.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, július 29. 1873.

— **Király ő felsége** fogja a Bécsbe érkező persá saht a nyugoti pályaudvarban fogadni; aztán haifogatu diszkocsiban vezeti a „Hofburg”ba, honnan a laxenbúrgi kastélyba mennek; a sahl mellé Wilczek szertartásmester és gróf Hunyadi vannak osztva.

— **A kir. igazságügyminister dr. Möfferdt** Samuel mszebeni kir. törvényszéki orvost az ottani kir. ügyész felügyelete alatt álló börtönökhöz, börtönorvossá nevezte ki.

— **A katona zenekar** tegnap este takarodót fűtt. Az esti zenének pompás idő kedvezett s a közönség nagy csoportokban követte utcáira Mars zenészeit. Az esti zenék, mint halljuk, ezennel szombat helyett hétfőn fognak megtartatni.

— **Hubal Gusztáv** feloldatván kolozsvári szerződése alól, Temesvári Lajossal a kassai színház igazgatójával egyesült.

— **A lővölde épületét** alkalmunk volt tegnap behatólag tanulmányozni. Sok mindennel nem vagyunk megelégedve, de hisz nem is kizárólag a sorok írójának ízlésére készítették azt. Légvonal és esővíz lesz elég, mert az ajtók és ablakok nem igen fedik be a nyílásokat; az ablakokat nem belülről, hanem kívülről kellett volna alkalmazni, mert egy csapó eső alkalmával a szoba tele lesz vízzel; eső alkalmával a nézőhely előtt a víz a folyósóra esorog; a nézőhely és lőszoba közti padló gerenda kissé inog; a csatorna úgy van felrakva, hogy az a gyönyörű kátrányfal bevonat papírosfedél nincs a csatornába bevezetve, s így az esővíz a csatorna mellett szépen lecsorog. Az emeletbe felvivő lépcső készítés módja, valamint általában a festés nem igen nagyszerű. A banya-igazgatóság egyik főbb tisztviselője, ki a selmecei academian az építészeti is tanulmányozta, az épületre nézve azt jegyezte meg: „ide kell a nő vendégeket hozni, hadd tanulják meg, mint nem kell építeni.” — E megjegyzés hitelességéről nem kezeskedünk, mindazonáltal hogy az eléggé jellemző, bizonyos.

— **Boér Emma** Nyiregyházán Károlyi Lajos, majd Szathmárt Némethi Györgyné szintársulatánál, nagy tetszéssel vendégzerepelt. Dancz Nina pedig Keszthelyen vendégzerepelt Boross Lajos szintársulatánál.

— **Albert szász trónörökös** és a hesseni nagy herceget, Konstantin nagyherceget, a darmshadi nagyherceget s a hollandi királyt Bécsbe várják.

— **A szászsebesi kir. járásbíró** mint telekkönyvi hatóság, működését folyó évi szeptember 1-vel kezdi meg.

— **Bartalus István** „Éneklő ABC” című nép számára írott tankönyvről, s ugyanehez készített vezérkönyvről a bécsi kiállítás juryjében ítélő szaktanítók s különösen a név tanítóképző igaz-

gatója jegyzőkönyvileg kimondotta, hogy ez a mű egyetlen a maga nemében, s a legjobb, mit e nemben irtak. Megdicsérték, mint önálló s kitűnő munkát, a zongora s orgonajátszásra bevezető könyvét is.

— **Zimmermann Henrik** ur — mint halljuk — a Szamos árjától megrongált gőzöst újból összeállította, de a Szamos vize csak nem akarja hajtani. Nagy baj a Szamos szabályozatlan állapota s a meder tisztatlansága. De hisz ott van a Duna, ott a Tisza, mely 110, a Dráva mely 22, a Száva mely 78, a Maros mely 12, s a Bodrog mely 4 1/2 mértföld hosszúságban gőzessel használható, meg kell ottan kisérteni, mert bajos lesz bevárni, míg a Szamos a vízipótlást magas igényeinek megfelelő módon fog szabályoztatni; eléggé kiváló jelentőséggel bírna az is, ha legalább a Szamos szabályozási munkálatok a meder elfajulásának megakadályozását célzó partvédelemre, vagy egyes mellékágak elzárására terjedhetnének ki. — Sajnálatos regisztráljuk tehát, hogy a születésétől kezdve érdeklél kísért kis táros, a gőzös, reánk nézve meg van halva. Requiescat in pace! —

— **Romeo és Julia.** A napokban egy szerelmes pár került a bécsi rendőrség hályába. Ez így történt: Fritsch Henrik, egy lengyel emigrans, kinek idősebb fivére az utolsó felkelés alatt lengyel hazájáért halált szenvedett, bölcsészeti tanult Innsbruckban. Nem lévén fogékonytan a női szépség iránt, egy ottani tekintélyes földbirtokos 15 éves, valóban csinos leányára vetette szemét. Amor kegyes vala hozzá, mert a leány szerelmet érzett a muzsák barátja iránt. Mi volt természetesebb, minthogy az ifju könyvét és a collegiumot feledve, kedvese a tája. elé vette útját. A viszony a leány szülei előtt nem maradt ismeretlen s így eltölték a további együttlét szép óráit. De minthogy a szerelem tudvalevőleg „két szív, egy dobbanás” csakhamar összeegyeztet. E hó 18-án gyorsan kocsiba szállottak. s még gyorsabban Bécsbe utaztak. A szülői házból ezalatt az esemény felfedeztetett s a haragra gyult atyja táviratot menesztett a bécsi rendőrség központi irodájába. A szerelmes pár azalatt Fritsch egyik barátjánál, ki hivatalos névze szállásközlő volt a világtárlat látogatói számára barátságos fogadtatást talált. A szerelmes párosok itt találta fel egy rendőrkém s a központi irodába vezette. A leányka ép ott időző nagybátyjának adatott át, a tanult pedig az insbrucki országos törvényszékhez szállították.

— **A „Daily Telegraph”** egy brüsseli távirata szerint, a napokban Hallban, Brüssel mellett négy oroszán szabadult ki az állatkertekből. Elfogatásukra katonaság küldetett ki. A fenevadak közül három könnyedén elfogtak a mezőkön, a negyedik kérekerítése azonban sok dolgot adott. Szerencsére senki sem sebesült meg, de a közönség gámlöte iszonyu volt.

— **Wilbeorce Sámuel** winchesteri püspök e hó 21-én Granville lorddal Doking mellett lovagolván, lora megboltott, s ő úgy a fejére esett, hogy azonnal meghalt; az nap hunyt el Westbury lord egykori lord kanczalar is, 73 éves korában.

— **Az ideai német jogászgyűlés** aug. 28. 29-én Hannoverában lesz.

— **A párisi palais royalban** Spinelli nagy ékszerkereskedésből százötvenezer franknyi ékszeret loptak el közelébb s Mentoneban fogták el a tolvajokat, maga Spinelli 16 éves fiát és egy öccsét.

— **Düsseldorfbán** 270,000 tallér költségvetéssel új színházat építenek.

— **Az angol sajtó.** A „Föv. Lap” szerint a „Times” e par exelence világlap először „Daily Universal Register” nével kelt ki bölcsőjéből. 1788 jun. 1-én azonban már új nével lépett a közönség elé: a „Times” nagy horderejű nével. Megalapítója Mr. John Walter. A „Morning Post” Bate Henrik nevű lelkésznek köszöni alapítását 1772-ben, ez a fashionable világ választott értesítője. A „Daily News” 1846-ban látott először világot. Szekeresítője Charles Dickens 2000 font sterlinget kapott évi díjúl. — A „Morning Advertiser”-t Bate korcsmárosokból alakult részvény társulat hozta létre 1794-ben. E lap előbb a korcsmák és lebuik látogatóira szorított, míg 1850-ben Mr. J. Grant vette át a lap szerkesztését s most a legkedveltebb lap. — A „Daily Telegraph” Mr. Heigh alapította 1845-ben, jelenleg 176,000 példányban nyomják. — A „Standard” tory lap, 1827-ben jelent meg először. A „Pall Mall Gazette”-nek darabig minden törekvés mellett nem volt kelete, most már hírneve meg van alapítva. Az „Echo” 1858-ban alapították, s legelőször napi organum, ára csak 1/2 penny. A „London Gazette” a kormány hivatalos értesítője. A többi lapok a világlap tekintélyes címét még nem vihették ki.

— **Angolosan.** Ha valaki a vízbe fuld után ugrik, de őt nem menthetvén meg, csak hulláját hozza ki a vízből, mégis jutalmat nyer az állam részéről. Ha pedig emberbaráti szeretetének sikerül őt a hullámokból kimenteni, semmi jutalmat nem kap. Ha a segélyre szolgált orvos ügyességének sikerül a vízbe merült életben megtartani, úgy jutalmát öntudatában találhatja meg, ha ellenben a vízből kifogott meghal, akkor az orvos 14 schillinget kap. E törvények az egyéni szabadság elé nem emelnek korlátot, s nagyszerűen érvényesül a „sterben és sterben lassen” elve.

— **Százat egy csapásra.** Ridnaun (Tirol) alpesén a múlt héten egy villámcsapás száz juhot ütött le.

— **Nyltramegyében** Meosonok városát e hó 12-én rendkívüli csapás érte, ugyanis tűz ütén ki, a mezővárosnak csaknem felét elhamvasztotta. 161 család megkárosult, a nyomor leirhatalan, a kár 106,000 frtnál többre becsültetett. Roppant szárazság, rendkívüli szélvész és az emberek távolléte az aratásban, lehetővé tette a bajnak oly villámsebes elterjedését.

— **Tudatni kívánom** az olvasó közönséggel, miszerint a föméltságu m. k. földmívelés ipar- és kereskedelmi ministerium által a folyó és október 29-én Déván tartani engedélyezett lötenyésztési állami jutalom díj osztás október 7-kére, — mint a mely napon ottan gazdasági kiállítás is lesz — helyzetetett át. Szamosújvárt, 26. július 1873. A mltsagos báró elnök ur megbízásából Szigethy Mihály ügykezelő.

— **Pokoli kívánság.** Pompás hittérítő mező lehet Kentucky, minthogy ott az ösök iránt való kegyelet legszebb virágkorát látszik élni. Ki emlékezik még a frizfejedelmre, ki egyik lábával immár a keresztvízben, a hittérítőt a fölöl kérdé, hogy hol volnának ősei, és a feleletre: „a pokolban”, kevélen kivonta lábát, minthogy inkább akart őseinel a pokolban, mint másokkal az éghen lenni. Hasonló jelenet fordult elő közelebb Russel Countyban, Kentuckyban. Raul Carolt, az ő Carollosalad utolsó ivadéka fekvék haláloságyon, midőn egy pár lelkész beállít hozzá, hogy lelkeért imádkozzék. De Caroll neje, a névre, melyet viselt, teljesen méltó volt e szavakkal: „Ez mind átkozott rögeszme. A Carollok mindnyájan a pokolba mentek és én nem látom át, miért válják el a családtól” — ajtót mutatott a duzza gó lelkészeknek s egyedül maradt.

KÖZGAZDASÁG

— **A gyulafehérvár** piacé árai július 24-éről auszti. mérő Tisztabúza 6 ft 85 kr., elegybúza 5 ft 25 k. rozs 4 ft — kr. kukorica — ft — kr. Zab 1 ft 95 kr. pityóka 2 ft 25 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egyfont disznózsir 50 kr Egy kupa borsó 32 kr., lenese, 32 kr. paszuly, 14 kr. Egy mázsa kenyérliszt — ft kr. font marhahus 20. Egy mázsa széna 1 ft 10 Egy ől tűzi fa kemény 9 fr.

— **Am.-vásárhelyi** piaci árai július 24-éről auszti. mérő Tisztabúza 6 ft 60 kr, elegybúza 4 ft 60 k. rozs 4 ft 90 kr. kukorica — ft — kr. zab 1 ft 85 kr. pityóka — ft — kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy font disznózsir 50 kr. egy kupa borsó — kr. lenese, — kr paszuly — kr Egy mázsa kenyérliszt — ft Egy font marhahus 20, Egy mázsa széna — ft — kr. Egy ől tűzi fa keményt 7. frt —

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Julius 28-án 9 % Metalliques 6770 ft. 68. — Kamat —. — 5 % Nemzeti kölcsön 7285. — ft 1860. Kölcsön 102. — Bankrészevény 773. — Hitelintézet részvények 216. — London 11125 ft. st. 111 80 Ezüst 10850. Cs. kir. arany —. Napoleondor 888.

Urbéri kötvények: Magyarországi 77 — Temesi 75. — Erdélyi 7475. Horvátországi 7750.

Magyar keleti vasut.

Bécs-n.-várad-kolozsvári vonal
Bécsből Nagy-Várad Kolozsvár felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Bécs ész. vasút	este	8 15	reggel	7 45
állam vasút	reggel	8 25	est	7 55
Post	reggel	7 30	est	8 05
Csepelöd	reggel	10 35	reggel	8 55
Szolnok	délután	11 22	reggel	9 38
P.-Ladány	4 47	5 12	4 6	4 51
Nagy-Várad	6 4	6 6	5 48	6 4
Mező-Teleg	6 31	6 38	5 39	6 10
Eled	7 37	7 39	6 12	7 30
Rév	7 37	7 39	6 12	7 30
Brátka	8 26	8 36	6 19	8 54
Cauca	9 26	9 31	10 54	11 39
B.-Hunyad	9 57	9 59	12 1	12 8
Sztána megáll.	10 30	10 33	12 37	12 40
Egeres	10 30	10 33	12 37	12 40
M.-Görbő megáll.	11 11	11 13	1 28	1 33
M.-Nádas	11 39	éjjel	2 2	délután
Kolozsvár				

Kolozsvárról Nagy-Várad Bécs felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Kolozsvár	reggel	4 20	délután	11 30
M.-Nádas	4 46	4 48	11 59	12 7
M.-Görbő megáll.	5 7	5 9	12 28	12 30
Egeres	5 26	5 31	12 48	12 58
Sztána megáll.	6 8	6 8	1 18	1 40
B.-Hunyad	6 38	6 38	2 15	2 55
Cauca	7 38	7 38	3 46	4 16
Brátka	8 28	8 27	4 8	4 18
Rév	8 52	8 54	5 46	6 40
Eled	9 31	9 31	6 30	7 16
M.-Teleg	9 58	10 4	7 7	7 16
Nagy-Várad	10 58	11 23	8 18	8 5
P.-Ladány	11 23	délután	11 44	éjjel
Szolnok	4 38	4 38	4 19	reggel
Csepelöd	5 32	5 32	5 55	6 40
Post	8 37	est	8 43	9 30
Bécs ész. vasút	6 9	reggel	6 36	7 30
állam vasút	6 19	est	6 46	7 30

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Közönség köréből *)

Kőzdi Vásárhely, 1873 jul. 25-én.

Folyó 1873 július 21-én tartatott meg a k.-vásárhelyi ipari szakosztályal egybekötött felső nép-

E körerdeki felelősségre vevő rovat alatti közlemények csupán a sajtóhatóság irányában vállalt felelősséget s nem a szerk.

iskola közviszágja királyi tanfelügyelő nagyságos Antalfi Károly ur vezetése alatt; mikor is egyik tanító rosúl sikerült vizsgája palástolására, így szólt tanfelügyelő urhoz: „ezek a tanulók annyira készenlétlenül jöttek fel a felső népiskolába, hogy még olvasni sem tudtak!”

Ezen — a szülők és megelőző tanítók jelenlétében tett — illoyalis nyilatkozatért, nem hogy rendentasította volna a tanfelügyelő ur az illető tanítót, sőt berekesztő zárszávaiban — a sikertelenség palástolására — hangsúlyozta előbbi felszólaló állítását.

Nagyságos tanfelügyelő urnak zárszávaiban kifejezett nyilatkozata mindaddig fájdalmasan sújtja a k.-vásárhelyi közös iskola tanítói karát, míg tiszta meggyőződést szerez a fölöl, hogy ezen iskolában, s épen ennek negyedik osztályában, a tantárgyak a népiskolai törvényben előírt módon és mennyiségben taníttatnak, s a növendékek kellő készséggel lépnek át a felső népiskolába!

Tanító társai nevében is

Baló László,
közös iskolai ig. tanító.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Pesten július 29. d. e. 10 ó. 30 p.
Erkezett július 29. d. e. 11 ó. 5 p.

Jury tagjai a fényes és szívelyet fogadtatástól, egészen elbájolva, tegnap este külön vonaton vizszantaztak Bécsben.

A persa saht tegnap átlépte az osztrák határt, salzburgba meghált ma Bécsbe érkezik.

Szende miniszter Zágrában időz holnap szívelyességgel fogadtatik.

Nyilttér. *)

Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapja 149-ik számának nyilttérben olvastuk, hogy helybéli birtokos Math. Méltóságos Seethal Ferenccz urnak valami összeütközése volt a sajtóban, mely azonban minket nem érdekel, hanem igen is érdekel egy — egyházmegyénk gondnoka, lelkésze és megyebírája által aláírt — nyilatkozat, melyben méltóságos Seethal Ferenccz urat kiváló érdemes és tisztelt egyéniségnek tüntet fel, holott ők épen olyan jól tudják mint mi, hogy a méltóságos ur közönségünkben eddigelő magának semmiféle érdemet nem szerzett, ha csak azért nem tüntetik ki, hogy az 1869. június 6-ikán történt egyházmegyei gyűlésében illetlen, itt nem is ismételtetők becsmélések közt rugdolózt azután, hogy ezt a gyűlést a mlts. ur „legutolsó” hagyta el — azt igazán mondták — csak azt is meg kellett volna mondani, hogy legutolsó azért hagyta el, mert még „utolsó előtinek” sem hagyhatta el, és önök nagyon is jól tudják, hogy a mlts. urnak ezen akarata ellenére lett megmarasztalását falvunkban még ma is „Seethal futásának” nevezik.

Mindezeknek tudatában önök a botrányból érdemet és tiszteletet korácsolnak annak elpalástolására tüntető elfogadásról s kikisértetéről beszélnek, a mit különben sem hiszen el senki a kinek az egyszerű falusi gyűlésekről csak fogalma is van, és nem gondolják meg, hogy azzal egyfelől hivatalos állásukkal élnek vissza, másfelől vétkeznek a közérkölciség ellen és végre, hogy csak az utat egyengetik ujabb botrányos jelenetekre, mert hiszen tapasztalhatták, hogy a mlts ur az efélékben valóságos gyönyörűségét találja s arról is meggyőződhettek, hogy hasztalan minden parasz ellene, mert a bíróság előtt a mlts ur megtagad mindent.

Ha már ez mind így van — pedig úgy van — figyelmeztetjük a nyilatkozatot aláírt urakat, hogy ha a jövőben még bizonyítanak, igazat bizonyítanak — botrányból pedig érdemet és tiszteletet soha le ne származtassanak — hanem adják meg azt annak, a kit megillet.

A mlts ur pedig engedjen meg, hogy az általa beküldött nyilatkozat botrányos voltának kitüntetésére személyével kapcsolatos tényeket voltunk kénytelenek elcsorolni, mert biztosíthatjuk, hogy ezen felszólalásunknak nem célja a méltóságod magán ügyeibe elegyedni vagy személyét jellemezni, hanem a nyilatkozat ellen felszólalni igen is erkölcsi kötelességünknek ismertük.

Tisztelettel vagyunk a tekintetes szerkesztő urnak.

S.-Szt.-Iványi, 1873. jul. 16.

Alázatos szolgál:
Moldoványi János, Csia Elek,
Szentiványi Elek,
birtokosok és a sepsi-szt.-iványi rom. kath. egyház megyének tagjai.

*) E rovat alatt írták a k.-vásárhelyi ipari szakosztályal egybekötött felső nép-nyilvánvallatfelelősséget s nem a szerk.

Hivatalos.

Sz. 986. 1873.

(306)

(3-3)

Arverési hirdetmény.

Szamosujvár sz. kir. város közönsége a tulajdonához tartozó következő belső javak s javadalmakat, és pedig a fogadókat a bor, pálinka s egyéb szeszesitalok árulási jogával együtt, névszerint:

A piaci Nagyvendéglőt	4255 frt.
A hegy alatti fogadót	1910 "
A fácsbánye fogadót	1310 "
A hosszú fogadót	1000 "
A cserepes fogadót	850 "
A Karli fogadót	662 "
A Hurdukáta fogadót	925 "
A Nagyszerházat s serkorsomát, ser-pálinka árulási joggal	2011 "
A felső hidvámot	370 "
Az alsó hidvámot	430 "
A mészárszéki rétét	829 "
A felső malom melletti rétét	700 "
A sánczrétet	516 "
A Lunkai rétét	700 "
A Petrisi kaszállót	415 "
A Horgos nevű kaszállót	391 "
A városi Nagyvendéglő épülete alatt lévő I. számú áru boltot	285 "
A II-dik számú áruboltot	220 "
A III-dik számú áruboltot	450 "

felkiáltási ár mellett 1874. d. év Január 1-ső napjától, 1876-dik év December 31-dik napjáig számított három évi időtartamra **folyó évi Augustus-hava 28-dik s következő napjain** a város Tanácsházánál tartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fogja adni.

Mindazok tehát, kik az árveréshez hozzászólni kívánnak, kötelesek a felkiáltási árnak 15%-át bánatpénzül készpénzben, vagy börze érték szerinti közhitei állampapírokban az árverés megkezdése előtt letenni.

A mások nevében árverezni kívánók tartoznak írásbeli meghatalmazást ványt beadni.

Azok, kik a városi pénztárnak az árverés idején haszonbéri összegekkel hátralékosok, valamint azok is, kik haszonbéri viszonyból eredt perben lennének a városi közönséggel, az árveréshez hozzá nem szólhatnak.

Zárt iratu ajánlatok (Offert) figyelembe nem vétetnek, s az árverező bizottság által el nem fogadtatnak.

A haszonbéri összeg készpénz, közhitei állampapírok, vagy bárhol találtató ingatlan javak által biztosítható, s a följánlandó biztosíték a szerződés aláírásától számított 14 nap alatt kijelölendő.

Ha valamely vállalkozni kívánó, ki bánatpénzt tett le, s a leveretés alkalmával a szerződést aláírni vonakodik, vagy pedig, ha aláírna a szerződést, de az aláírástól számított 14 nap alatt a biztosítékot ki nem mutatná, — vagy végre, ha az elfogadott biztosítékra az elfogadástól értesítéstől számított 30 nap alatt a városi közönséget be nem tábláztatná, — kebelezetné, — bánatpénzét elveszti, s az ő kárára s költségére új árverés fog tartatni.

A haszonbéri szerződések pontjai a Tanács irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szamosujvár sz. kir. város Tanácsa, 1873. Julius 14-kén.

Nem hivatalos.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt elfogad
életbiztosítási

ajánlatokat minden módozatokban:

Dijai a lehető legolcsóbbak és biztosítottjait, az életbiztosítási osztály összes nyereményeinek **ötven száztől** feléig, azaz, annak felében részesíti, díjfelvételi összegeik arányában. Ezen nyeremény részletet folyótán, az 1871-ben biztosítottak, már 1872-ki díjaik **kilencz száztól** visszakapták, és bizton remélhető, hogy ezen nyereményrészt évről évre emelkedik.

Kiválóan figyelemre méltók a **biztosított eredmény** nyel megnyitott **tulélési csoportok**, melyekbe beállítás által mindenki, már életében, szép összegeket biztosíthat maga, vagy gyermekei részére.

A most országszerte terjedő cholera járvány, különös indokul szolgál szülőknek, férjeknek sat hátra maradandóikról előre gondoskodni.

Bővebb tájékozással, utasítással sat. szolgálnak a társasági felügyelők és ügynökök.

A VICTORIA biztosító társaság Igazgatósága Kolozsvártt.

507. Sz.

(308)

(1-3)

Arlejtési hirdetmény.

A m. kir. és társ. verespatak-orsai altárnához szükségelt 80 mázsa kétszerfinomított repceolajnak f. é. szeptember 15-ig eszközlendő szállítására ezennel pályázat nyitattik.

Vállalkozni kívánók felhivatnak ezen szállításra vonatkozó ajánlataikat f. é. **augustus 14-ig** az alírott m. kir. bányahivatalhoz beküldeni.

M. kir. bányahivatal Abrudbányán.

Legujabban megjelentek és

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

Az 1848-iki forradalom történelme.

Lamartinetől. Fordította Zsilinszky Mihály.
2 kötet. Ára 4 frt.

Egy nemes ember leánya.

Svéd regény. Irta Schwarz M. Zs. 2 kötet. Ára 2 frt.

HAFIZ DALAI.

Persából fordította Erődi Harrach Béla. Ára 1 frt 20 kr.

A FELLAH, egyiptomi emlékek.

Irta About. Fordította Amica. Ára 2 frt 40 kr.

Borszék gyógyászati és nemzetgazdasági szempontból.

Irta Cseh Károly. A „főkút”-látképével és egy térképpel.
Ára 2 frt.

Néhány őszinte szó a középoktatás szervezéséről.

Irta Kun Pál. Ára 60 kr.

Magyarország pénz-, hitel- és ipar intézetei 1873 március-hó végéig.

Szerkesztette Mihók Sándor. I. évfolyam. Ára 1 frt 50 kr.

Dornegge kastély vagy: a boldogság útja.

Regény Schücking Levintől. Magyarra átdolgozta Philaleth.
6 kötet. Ára 6 frt.

Vallás- és háza.ságügyi törvények Magyarországon.

Eredeti hivatalos kiadások után egybeilleszté Enyvváry Péter.
Ára 1 frt.

Szűnőrákra.

A magyar ember új házi könyvtára. **Több jeles szerző műveiből.**
Diszes borítékban. Ára 60 kr.

Hölgyek lantja.

Magyar költőnek műveiből. Szerkesztette Zilahy Károly.
Egy aczélmetszettel. Második bővített kiadás. Ára 2 frt.

A vadászó kutyája.

Regény. Ponson du Terrail után, francziából fordítva.
Három kötet. Ára 3 frt.

Egy spanyol leány.

Regény. Ponson du Terrail után, francziából fordítva.
Négy kötet. Ára 4 frt.

SEINGALTI,

Casanova Jakab emlék-iratai és kalandjai.

Fordította Halasi O. I. kötet. Ára 80 kr.

Nagy Magyarország,

vagy négy szerzetes barát viszontagságos útja, a magyarok ősi hazájában.

Irta György Deák. Ára 30 kr.

Kis patakból lesznek a nagy folyók.

Regény. Irta Ch. Paul de Kock. francziából Ozorai Árpád.
Két kötet. Ára 1 frt 60 kr.

A dinnye-tenyésztés foglalatja

és a legjelesebb honi és külföldi csemegefajok ismertetése.

Irta dr. Farkas Mihály, eredeti ábrákkal. Ára 50 kr.

A trágyakezelés népszerű kézikönyve, magyar gazdák számára.

Irta Kenessey Kálmán. Ára 50 kr.

Ugyan csak

Mivel óvjuk meg magunkat a cholera ellen!

STEIN JÁNOS
könyvkereskedésében
KOLOZSVÁRT
kapható:

A cholera és annak gyógyítása

ERDÉLYBE
is beütközött
s már
számos helységben
vannak áldozatai!

Ez a kérdés, s megint ez a kérdés!

Ugyan csak

Stein János kereskedésében
kaphatók:

ROBIN HOOD.

Irta James György, fordította
Petőfi Sándor.

Ára füzve 1 frt 50 kr

Kötte 2 frt 20 kr.

Egy tör története.

Regény. Oettinger után fordította
Balázs Frigyes.

Ára 1 frt 20 kr.

A komédia elmélete.

A Kisfaludy-társaság által jutalmazott
pályamunka.

Irta Névny László. Ára 1 frt.

Az arany ember.

Regény 5 kötetben. Irta Jókai Mór.
Ára 5 frt.

Egy kép a forradalomból.

Elbeszélés. Irta Bolgár Kálmán.
Ára 1 frt.

Huszonöt év után.

Tóth Kálmán válogatott költemé-
nyei. 2 kötet. Pompás díszkötésben.
Ára 3 frt 20 kr.

BESZÉLYEK,

német, francia és angol eredeti után
fordították többen. Ára 1 frt.

Magyar önügyvéd

vagyis elméleti és gyakorlati tanácsadó
és utmutató a polgári életben
leginkább előforduló jogügyletek elin-
tézésére, továbbá az államfő, az ál-
lamkormány, s a közigazgatási és bírói
hatóságoknál ügyvédi segély nélkül be-
nyújtható mindennemű folyamodványok,
kérvények, panaszok, felebbezések, va-
lamint a jogügyleteket tárgyzó magán-
okiratok és beadványok fogalmazására
és szerkesztésére vonatkozólag több
százra menő magyar és német szövegű
íromány-példával ellátva. Minden osz-
tálybeli honpolgárok használatára. Irta
TÓTH LAJOS köz- és váltóügyvéd,
Pestmegye volt tisztí főügyésze.

Harmadik, egészen átdolgozott s
az időközben hatályba lépett újabb és
legújabb hazai törvények alapján ki-
egészített és jelentékenyen bővített
kiadás. Ára 2 frt 40 kr.

**A törvényszéki orvostudo-
mány gyakorlati kézikönyve,**

különös tekintettel a legújabb
szabályrendeletekre,
orvosok, jogtudók és tanulók számára.
Irta dr. GROSZ LAJOS,
az országos közegészségi tanács rendes
tagja és jegyzője; m. k. államvasúti
igazgató főorvos; egyetemi m. tanár;
a budapesti kir. orvos-egylet, a m. k.
természettud. társulat, a bécsi cs. kir.
állat-növénytan, az alsórajnai természet-
orvostani, a német törvényszéki lélek-
tani tudományok egyletek tagja.
Ára 3 frt 60 kr

(258)

(4-8)

Lilionesse eltávolít 14 nap
alatt minden börtisztát-
lanságot és redőt, elűz
görvélyt, szepőt és mál-
foltot. Garantírozva!

Egy nagy üveg 1 frt 50
kr., Kisebb 80 kr.

Feytona, Feytona. 50 kr.

Ezen híres amerikai szer rögtön
megszünteti minden fogfájdalmat.

Ezen szerek Kolozsvártt egyedül
Binder K. gyógyszerésznél kapha-
tók bel-monostortczában.

Galéne-befeckendezés.

Gyógyít fájdalom nélkül 3 nap alatt
mindegyesü-kifolyást, úgy most
keletkezett, valamint kifejezett és
(445) egészen idültet. (35-52)
Központi főraktár az osztrák-magyar
birodalom számára:

Maager Vilmos, Bécs,
Bäckerstrasse 12. sz.
1 üveg ára használati utasítással:
3 frt 70 kr.

Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél.